

Kultura i tradicija

Novosti biskupije

Knjiga „Apostolska vizitacija Pulske biskupije biskupa Augustina Valiera 1580. godine“

18. ožujka 2023.

U Poreču predstavljena knjiga „Apostolska vizitacija Pulske biskupije biskupa Augustina Valiera 1580. godine“

Dan uoči svečanosti Uvođenja u službu novog porečkog i pulskog biskupa mons. Ivana Štironje u povijesnoj je porečkoj sabornici, u petak, 17. ožujka 2023. godine, predstavljena knjiga „Apostolska vizitacija Pulske biskupije biskupa Augustina Valiera 1580. godine“, autorice dr. sc. Milene Joksimović.

Mons. Štironja je tom prigodom po prvi put bio nazočan na jednom javnom skupu u svojoj novoj biskupiji.

Skupu su uz brojne uzvanike i predstavnike civilnih vlasti i institucija nazočili: apostolski upravitelj Porečke i Pulske biskupije mons. Dražen Kutleša, glavna konzervatorica Uprave za zaštitu kulturne baštine pri Ministarstvu kulture i medija RH Višnja Bralić, župan Istarske županije – Regione Istriana Boris Miletić, gradonačelnik Poreča Loris Peršurić, ravnatelj Arheološkog muzeja Istre Darko Komšo, ravnateljica državnog arhiva u Pazinu Mirela Mrak Kliman, saborski zastupnik Emil Daus, kancelar biskupije mons. Sergije Jelenić te sudski vikar preč. Ilija Jakovljević.

Predstavljanje je organizirao Državni arhiv u Pazinu uz podršku Porečke i Pulske biskupije, Istarske županije – Regione Istriana, Arheološkog muzeja Istre i Izdavačke

Najave

- TRA Cijeli dan
6 **Veliki četvrtak u našim katedralama**
- TRA Cijeli dan
7 **Veliki petak u našim katedralama**
- TRA Cijeli dan
8 **Vazmeno bdjenje u našim katedralama**
- TRA 10:30
9 **Uskrs u našim katedralama**
- TRA 19:00
15 **Koncert suvremene duhovne glazbe u pulskoj katedrali**
- TRA 15:00
16 **Pula: Proslava blagdana Božjeg Milosrđa**

[Pogledaj Kalendar](#)

Info

kuće Josip Turčinović iz Pazina.

Mirela Mrak Kliman je u svom obraćanju rekla kako je ova knjiga prvi dio novog nakladničkog niza serije Apostolske vizitacije biskupa Augustina Valiera, uslijedit će knjige o vizitacijama Porečke, Novigradske i Tršćanske biskupije. Niz je idejno začet 2016. godine s ciljem objavljivanja najrelevantnijih povijesnih izvora crkvene provenijencije za razdoblje od 16. do 18. stoljeća za područje Istre. Nakon vizitacija biskupa Valiera u planu je objavljivanje i izvještaja istarskih biskupa Svetoj Stolici. Mrak Kliman je pojasnila kako je biskup Valier pohodio Istru s ciljem ispitivanja stanja Crkve na ovom području. Seriju otvara pohod najjužnijoj biskupiji u Istri, Pulskoj. Crkva je ustanova koja je po prirodi svoga djelovanja uronjena u sve pore društva, zato je rezultat Valierove misije bio odraz stanja društva toga vremena i prostora. Sadržaj podataka zabilježenih u njegovu izvješću nadilazi religioznu tematiku te upućuje čitatelja u slojevitost života ljudi na razmeđu epoha na istočnoj obali Jadrana. Mrak Kliman je istaknula važnu ulogu Znanstvenog savjeta u obradi rukopisa iz Vatikanskog arhiva kao i originala iz Povijesnog biskupijskog arhiva u Veroni. Naglasila je zahvalu recenzentima na znanju i trudu uloženom u recenziranje teksta. Veliku zahvalnost Mrak Kliman je izrazila glavnom uredniku izdanja dr. Sc. Elvisu Orbaniću, na profesionalnosti, znanju i iskustvu koje uložio u predmetno izdanje. Istaknula je zahvalnost županijskom pročelniku Vladimiru Torbici te kancelaru biskupije mons. Sergiju Jeleniću za suradnju.

Ispred Arheološkog muzeja Istre okupljenima se obratio ravnatelj Darko Komšo. Rekao je da je zamisao za takvu knjigu nastala prije dvadesetak godina, kada je, čitajući Cattolicu cristianu pronašao napomenu mons. Ivana Graha o podatku pronađenom u zapisima biskupa Valiera o postojanju većeg proja crkava unutar pulskih gradskih zidina. Zaključio je da bi prijevod tih zapisa uvelike osvjetlio zavičajnu povijest u mnogim njezinim segmentima. Zahvaljujući Izložbi "Istra, lav i orao" Arheološki muzej Istre je došao u kontakt s Vatikanskim arhivom te je uspostavljena plodna suradnja.

Gradonačelnik Poreča Loris Peršurić je napomenuo da se Grad Poreč nalazi u investicijskom ciklusu spomeničke baštine, u tijeku je projektna dokumentacija ili se radi na projektima obnove brojnih značajnih građevina i lokaliteta porečke starogradske jezgre.

Župan Miletić je uz prigodne pozdrave te pohvale projektu najavio je skorašnji nastavak još jedne vrijedne edicije, treći nastavak Umjetničkog blaga istarske Crkve, koji se nakon Kiparstva 1 i 2, bavi slikarstvom, odnosno freskama, tim iznimnim blagom Istre.

U ime ministrice kulture i medija RH Nine Obuljen Križinek, okupljenima se je obratila Višnja Bralić, glavna konzervatorica ministarstva kulture i medija RH. Ona je istaknula kako je knjiga značajna jer osim podataka o povijesti Crkve u turbulentnim vremenima protureformacije donosi i podatke koji su bitni za razumijevanje nastanka važne istarske kulturne baštine. Izrazila je uvjerenje da će knjiga imati puno zainteresiranih čitatelja, iz raznih područja istraživanja. Čestitala je autorici, znanstvenim savjetnicima te recenzentima.

Nadbiskup Kutleša, pozdravljajući, zahvalio je svima na suradnji tijekom njegove službe. U osvrtnu na knjigu, istaknuo je važnost vizitacija, tj. zašto se one čine. Tako je pojasnio, kako se obično vizitacija čini kada Sveta Stolica ili Papa smatraju da postoji neki problem i onda se taj problem ide rješavati. U 16. st. je bila reformacija, a onda dolazi protureformacija, te je to bila prigoda za vidjeti status moralnog, vjerskog života u Dalmaciji i Istri. Podsjetio je i na važnost biskupskih vizitacije, te kako su biskupi dužni svakih pet godina Svetoj Stolici slati izvješća o stanju u njihovoj biskupiji. Kada se ti podaci usporede s ovakvim vizitacijama, može se doći do objektivne slike toga vremena.

Caritas

Pogledaj sve

Caritas

Novosti biskupije

Hodočašće volontera Caritasu u Ludbreg i Varaždin

📅 11. ožujka 2023.

U subotu, 11. ožujka održano je hodočašće župnih karitativnih

Iz ove knjige može se zapaziti da je bilo problema, ali vjerski i moralni život većine vjernika i većine svećenika da je bio na jednoj određenoj razini prikladnoj tome vremenu, dodao je nadbiskup Kutleša, te zahvalio autorici što je pred čitateljsku publiku stavila ovo vrijedno djelo u kojem svatko može pronaći nešto zanimljivo za sebe. Također je zahvalio svima koji su sudjelovali u projektu, da bi mogli pred sobom imati važno djelo. „Želim da i dalje suradnja bude plodonosna, i da upravo biskupija bude ta koja će doprinosti, kao što je činila kroz povijest, da bude vrelo i poticaj drugima da se, ne samo na kulturnom planu, nego i na onom humanitarnom, čini dobro“ zaključio je nadbiskup Kutleša.

Autorica dr. Milena Joksimović je govoreći o knjizi, podsjetila kako se u 16. st. Crkva suočila s ozbiljnom kritikom, no ona je na tu kritiku odgovorila odgovorno i zrelo. „Suočila se s činjenicom da postoje problemi i potražila je načine kako s tim problemima izaći na kraj. Jedan od dijela rješenja bile su i apostolske vizitacije. Pa je tako po nalogu Pape Grgura XXIII. veronski biskup Augustin Valier vizitirao cijelu istočnu obalu Jadrana. Kasnije je posjetio i talijanske gradove, Veneciju, Vicenzu, Padovu, a sve to je bilo moguće jer je sam biskup bio iz ugledne patricijske mletačke obitelji, kasnije je postao i kardinal. Biskup Valier posjetio je biskupije koje su bile na opisanom području. U samoj Istri tada ih je bilo šest. U ovoj knjizi su protumačeni spisi o posjetu Pulskoj biskupiji koja je obuhvaćala Labin i Labinštinu, i Rijeku u ono vrijeme“, rekla je autorica. Naglasila je, kako su biskupa pratili teolozi, svećenici, ekonomski, bilježnici od kojih je svatko imao određeni zadatak. Oni su opisali stanovništvo, njegovu etničku strukturu, kojim jezikom govori, na kojem su jeziku knjige kojima se služe na misi. Zapisali su kakve su gospodarske prilike, detaljno su opisali crkvene građevine i crkvene ustanove, bratovštine, ubožnice. Zahvaljujući ovoj knjizi doznajemo za crkve za koje do sad nismo znali da su postojale.

Autorica je istaknula, kako su se pred vizitatorom i njegovim suradnicima vodile tri vrste sudskih postupaka. Prvi su obuhvaćali postupke koji su sami mještani pokretali na licu mjesta, i tražili pomoć od vizitatora, poput brakorazvodnih parnica ili imovinskih sporova, ili pak oni koji su laici pokretali protiv crkvenih ustanova, ili pak crkvene ustanove međusobno. Drugu skupinu činili su postupci koje su sam vizitator i njegovi suradnici pokrenuli protiv svećenika koji se nisu pridržavali crkvene discipline, a treću vrstu činili su istražni postupci protiv osoba koje su bile osumnjičenih za herezu. Tako u knjizi nalazimo i popratne spise koje su mještani upućivali vizitatoru i njegovim suradnicima. Dr. Joksimović je podsjetila kako je biskup Valier bio osnivač arhiva u Veroni, i svi ti izvornici čuvaju se u Veroni, oko 330 stranica.

U ovoj knjizi je donesen prijepis spisa koji su pretežno zabilježeni na latinskom jeziku, a djelomično i na mletačkom dijalektu koji se tada koristio u Istri. Usporedili smo vatikanski i veronski rukopis, što je od velikog značenja, jer u veronskom rukopisu nalazimo neke dokumente kojih nema u vatikanskom, te smo kritički obradili usporedbu podataka, a sve je prevedeno i na talijanski. Pokraj kazala, knjigu prati uvodna studija u kojoj je sažeto opisan sam tijek vizitacije, opisan svaki rukopis, gdje se nalazi i koje su razlike, opisani su i pisari. Knjigu prati i glosar u kojem su objašnjeni slabo poznati termini ili termini koji nisu možda poznati laičkoj publici, tu je i vodič u kojem se nalaze sva imena koja se spominju u knjizi, rekla je autorica, te zahvalila svima, a osobito Znanstvenom savjetu.

Recenzent Tomislav Galović je govoreći o ovoj iznimno vrijednoj knjizi istu smjestio unutar hrvatske historiografije. Naglasio je, kako vizitacije predstavljaju veliki povijesni izvor ne samo za crkvena istraživanja, već i za društvena, povijesno umjetnička, pravna i druga područja ljudske djelatnosti.

Ova knjiga predstavlja iznimno važan povijesni izvor za Istru i njezino stanovništvo. Takvo izdanje svakako zaslužuje našu pažnju, i više je nego dobrodošlo u hrvatskoj

suradnika Caritasa Porečke i Pulske biskupije u Ludbreg i Varaždin. U ranim

Kuća milosrđa u Majmajoli dobila novo vozilo

11. ožujka 2023.

Potres u Turskoj i Siriji – vrijeme za pomoć

11. veljače 2023.

Hodočašća

Pogledaj sve

Hodočašća

Hodočašća župa sv. Nikola Barban, sv. Matej Cere i sv. Ivan Sutivanac u Rim

28. veljače 2023.

Veljača je za župljane župa sv. Nikole u Barbanu, sv. Mateja u Ceru i sv. Ivanu u Sutivanu bio mjesec hodočašća,

Hodočašće desetak svećenika Porečke i Pulske biskupije u Petrinju

30. siječnja 2023.

Hodočašće Žminjaca na Banovinu

26. listopada 2022.

historiografiji. Izvornik, ako gledamo iz crkvene perspektive je u Vatikanu, ako se gleda iz historiografske onda je u Veroni, rekao je Galović, te nastavio „ova knjiga je kapitalno izdanje jedna apostolske vizitacije u hrvatskoj historiografiji, i to ne samo njezinog izvornika, nego i usporednog hrvatskog i talijanskog prijevoda. U pogledu prezentacije teksta korištena je tzv. interpretativna metoda, vjerno prezentiranje teksta u koji priređivač izdanja radi jasnoće intervenira tako da razrješava sve kratice pisanje velikih i malih slova, prilagođuje modernoj interpunkciji, to je nužno potrebno, kako bi se ovo vrijedno gradivo učinilo širem krugu istraživača, ali i svima zainteresiranima za crkvenu baštinu i povijest. Ovim se izdanjem bez imamo sumnje, postavljaju novi standardi i uzus u našoj egdotici arheografije“.

Podršku izdanju dali su stručnjaci raznih profila i usmjerenja okupljeni u Znanstveni savjet: prof. dr. sc. Anđela Frančić, mr. sc. Ilija Jakovljević, mr. sc. Jakov Jelinčić, prof. dr. sc. Ivan Jurković, dr. sc. Kristijan Kuhar, dr. sc. Marino Manin, dr. sc. Marko Medved, dr. sc. Milan Mihaljević, dr. sc. Petar Popović, dr. sc. Damir Tulić te prof. Dr. sc. Tulio Varano.

Izdanje je opremljeno bogatim kazalom za koje je zaslužna Maja Tabak. Korekturu potpisuju Kristina Varda i Đeni Bobić Bravar i Maja Tabak, lekturu Orijana paus. Prijevod na talijanski realizirala je Lingua plus iz Pazina. Grafičko oblikovanje realizirao je David Ivić. Gaja Komšo i Amra Levak osmislile su korice.

Nakladnici izdanja su Državni arhiv u Pazinu, Istarska županija, Porečka i Pulska biskupija, Arheološki muzej Istre te Izdavačka tvrtka Josip Turčinović iz Pazina.

Program predstavljanja glazbeno su obogatili Vanja Turner, sopran i Ena Lešić Jovanović, alt, uz klavirsku pratnju Roberta Batelića.

Txt i foto: G. Krizman

Vas olei intus et separatum est et unum intus.
Liber ritualis, liber baptizatorum et matrimoniorum.
Sacrarium adest, satis decens, sed non clauditur clausi.

Abbas de ... Januarius ... dextris dextris in Ver. Pol.

← Poreč: Biskupska katedra spremna s novim grbom

Share This Post:

POREČKA I PULSKA BISKUPIJA
DIOCESIS PARENTINA ET POLENSIS

Porečka i Pulska biskupija
Dobrilina 3, 52440 Poreč
Tel: 052/432-064
E-mail: biskupija@ppb.hr

[Kultura i tradicija](#)

[Misije](#)

[Pastoral obitelji](#)

[Pastoral mladih](#)

Copyright © Porečka i Pulska biskupija - Sva prava pridržana.

[Polica privatnosti](#) [Uvjeti korištenja](#) [Politika kolačića \(EU\)](#)